

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

II. De causa efficiente & materiali irregularitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

2 Dubium tamen est, an per appellationem suspendi possit: Panormit. in cap. delictus filius. & Villadiego relatus à Couarrou. cap. alma. 2. p. §. 2. num. 1. Sayrus lib. 5. thesauri. cap. 17. num. 7. existimant suspendi non posse, quia hæc cessatio non à iure dicitur, ideoque ad factum pertinet, quod non videtur appellatione suspendi posse. Verum dicendum est sententiam cessationis executioni mandatam appellatione non suspendi, quia secum trahit executionem, quæ nulla alia via impediri potest quàm relaxatione: at bene suspendi possit, si executioni mandata non sit, quia per appellationem impeditur iurisdictionis imponentis, & ex defectu iurisdictionis nulla erit cessatio. Sicuti tradunt Couarrou. loco citato. Suar. disp. 39. sect. vlt. n. 3. Henric. c. 52. num. 1. in Gloss. lit. O. Auila 6. disp. 3. dub. 1. conclus. 1.

DISPUTATIO VI.
DE IRREGULARITATE.

DE hac materia nullus est specialis tractatus in iure canonico, sed occasione diuersarum irregularitatum quæ ibi constituntur, diuersos tractatus Doctores edidit, vti Gratian. & alij in Decreto distinct. 26. & in Decretalibus tit. de homicidio, de corpore vitiat, de sententia excommunicationis. Et alia. Vt distincte procedamus agemus prius de his quæ communia videntur cuiuslibet irregularitatis, deinde de his quæ propria sūt.

PUNCTVM I.

De nomine, & natura irregularitatis, eiusque diuisione.

- 1 Vnde dicta sit irregularitas?
- 2 Expenditur irregularitatis definitio, & qualiter ab aliis censuris differat.
- 3 Quomplex sit irregularitas?

1 **S**I nominis ethymologiam spectemus irregularitas à regula deducitur, addita præpositione in, quæ priuationem significat, ideoque irregularitas idem est ac priuatio regulæ seu extra regulam. Etenim cum regula iuris Pontificij sit omnes ad statum clericalem admittere, qui eo priuatus extiterit extra hanc regulam erit, irregularisque nuncupabitur. Secundum quam significationem sumitur in præfati irregularitas pro impedimento inquam, & priuatione assumendi clericorum statum, & regulam. Argum. Textus in capite 1. de sententia, & re iudicata lib. 6. Capite cum medicinalis. §. sine & capite is qui de sententia excommunicat. eodem libro & alibi.

2 Doctores communiter definiunt irregularitatem, vt sit impedimentum canonicum primum, & per se impediens ordinis susceptionem, & secundariò illius vfum. Sic Archidiacon. & Ioann. Andreas in cap. 1. de sententia. & re iudicata lib. 6. Syluest. verbo irregularitas. initio. Nauarr. cap. 27. n. 191. Couarrou. in Clemen. si furiosus de homicidio. in prin. Henric. lib. 14. cap. 1. num. 2. Gregor. de Valent. t. 2. disp. 7. q. 19. punct. 1. Sayrus lib. 6. cap. 1. num. 16. Suar. disp. 40. sect. 1. Coninch. disp. 18. dub. 1. num. 1. Paul. Layman. lib. 1. summ. tract. 5. part. 5. cap. 1. & alij passim: & colligitur ex cap. significasti el. 1. de homicidio. Impedimentum ponitur loco generis, quia quælibet censura, & quilibet defectus naturalis ordinis impediens est impedimentum. Canonice dicitur, vt excludamus quodlibet aliud impedimentum iure naturæ vel diuino introductum, quo affectus est infidelis, seu non baptizatus, truncus, & scemina; omnes ij iure naturæ, vel diuino excluduntur ab ordinibus. Dicitur directe impediens, ordinis susceptionem, vt distinguamus hanc inhabilitatem ab excommunicatione, suspensione, & interdicto, quæ censuræ sunt, inquam à depositione, & degradatione. Etenim irregularitas absolute non est censura, cum non sit pœna. Quod si aliqua irregularitas pœna sit, non est pœna medicinalis quæ recedente contumacia tolli debet, sed est pœna de se perpetua. Præterquam quod non tam in pœnam delicti commissi imponitur, quam ob honorem Ecclesiastici status, quem dederat in eum assumi qui tale delictum commisit.

Specialiter autem differt irregularitas ab excommunicatione, ex eo quod directe impedit ordinis susceptionem quatenus talis est, cum tamen excommunicatio illius susceptionem impediatur quatenus est quædam cum fidelibus communicatio, & excommunicatio minor, quatenus est quoddam Ecclesiæ sacramentum. A suspensione verò differt, quia suspensio per se non priuat ordinis susceptionem, sed illius vfum, ideoque solis clericis aptatur, cum tamen irregularitas tam clericis,

quam laicis communis sit. Ab interdicto distinguitur: quia esto aliquando interdictum impedit Ordinis susceptionem, non tamen quatenus Ordo est, sed quatenus est quoddam sacramentum, & diuini ministerium. Quod si irregularitas homini iam ordinato superueniat, non obinde mutatur eius natura, sicuti non mutatur in impedimento affinitatis matrimonio superuenientis, quod ex se habet dirimere matrimonium, sed quia matrimonio iam contracto superuenit, illudque dirimere non potest, impedit eius vfum. Sic irregularitas ex se constituit irregularem extra Ecclesiæ ministros, at quando Ecclesiæ ministris superuenit impedit ministerij vfum.

Præterea irregularitas solùm priuat directe irregularem ordinis susceptionem, & indirecte illius vfum, at reliquæ censuræ pluribus aliis priuat, vt ex superioribus constat. Deinde à depositione, & degradatione differt irregularitas, quia depositio, & degradatio sunt sententiæ ab homine latae, cum tamen irregularitas nunquam ab homine, sed à iure indicta sit, & semper indicuntur in pœnam alicuius delicti, cum tamen irregularitas ex se pœna non sit.

Præterea depositio, & degradatio directe non priuante Ordinum susceptionem, sed potius illorum vfum, cum per se supponant ordinem à cuius vfum deponunt, secus irregularitas. Denique irregularitas inducitur ob decorem status clericalis seruandum: at depositio, & degradatio ob vitandum scandalum, quod ex ministerio, Ordinisque vfum persone deponere prouenire potest.

Quoad diuisionem atinet communiter diuidunt Doctores irregularitatem in eam quæ prouenit ex delicto, & in eam quæ prouenit ex alio defectu. Quælibet autem ex his irregularitatibus plures sub se continet, vt in sequentibus videbimus.

Deinde solet diuidi irregularitas in totalem, & partialem. Totalis est, quæ priuat ordinem susceptionem, illorumque vfum, partialis quæ susceptorum ordinem vfum in totum, vel in parte priuat. Etenim homicidium ordinato superueniens eum vfum ordinem priuat, secus verò oculorum, vel inquam defectus, qui tantum priuat ordinatum illorum Ordinum vfum qui cum tali defectu comparari non potest.

Præterea subdiuiditur irregularitas in perpetuam, & temporalem. Perpetua est quæ sola dispensatione tollitur, temporalis quæ lapsu temporis cessat, vt est irregularitas orta ex defectu ætatis, quæ adueniente ætate tollitur, & in his in omnes Doctores conueniunt, ideoque superuacuum est illos recensere.

PUNCTVM II.

De causa efficiente, & materiali irregularitatis

- 1 Nullus alius præter Pontificem irregularitatem inducere potest.
- 2 Satisfit obiectioni.
- 3 Subiectum irregularitatis est vir baptizatus.
- 4 Summus Pontifex incapax est irregularitatis contrahenda.
- 5 Episcopus sub lege generalis irregularitatem induceme contrahenditur.

Cum irregularitas non incuratur, nisi in casibus à iure expressis. Vt deciditur in capite is qui de sententia excommunicationis, & nullus alius præter Pontificem potestatem habeat condendi ius, efficitur sanè à nullo alio quam à Pontifice irregularitatem induci posse, vt late comprobatur. de censur. disputat. 40. sect. 4. à num. 7. Auila 7. part. disputat. 1. in fine. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 1. pun. 2. num. 1. & alij passim.

Aduersus hanc doctrinam processit Sotus, in 4. disputat. 1. q. 1. & Gab. lect. 9. in canon. lit. D. ducti ex eo quod nullibi videatur prohibitum Iudicibus Pontifice inferioribus irregularitatem alicui indicere ob delictum commissum. Si enim possunt depositionem, & degradationem inferre quæ gratiores sunt pœnæ, cur non poterunt irregularitatem? Sed facilis est horum solutio, dicimus namque omnibus Iudicibus Pontifice inferioribus hanc potestatem derogatam esse in dicto cap. is qui de sententia excommunicat. Nam ibi expressè deciditur irregularitatem contrahi non posse nisi in casibus à iure expressis. Si autem alij à Pontifice irregularitatem indicare possent, iam extra casus à iure expressos irregularitas contraheretur. Præterea non expediebat alios à Pontifice potestatem habere inducendi irregularitatem, quia irregularitas per se non inducitur ad puniendam delicta, sed ad vitandam indecentiam oram ex eo quod irregularis in statu Ecclesiasticum assumatur. Statuere autem, & decernere quæ hanc indecentiam inducant cum id commune sit toti Ecclesiæ, proprium est Pontificis. Ergo solus Pontifex irregularitatem inducere potest, & nullus alius.

Quoad causam materialem atinet, seu quoad subiectum irregularitatis

gularitatis constat ex communi sententia feminam esse non posse, quia femina nunquam habuit potentiam, ut ordines recipere, ideoque prius illis proprie non potest, quia priuatio supponit habitum. Quocirca subiectum irregularitatis necesse est debet esse vir & non quicquam, sed baptizatus, nam vir non baptizatus non tam iure canonico, quam diuino ab Ordinibus est exclusus. Cap. 1. & c. conuincens de presbitero non baptizato. Neque obest eum qui ante baptismum duplex matrimonium contraxit, esse irregularem baptismum suscepto, quia non est irregularis, ob irregularitatem contractam ante baptismum, hanc enim contrahere non potuit, cum non fuerit Ecclesie subiectus, sed post baptismum est irregularis ob indecentiam relictam ex duplici illo matrimonio, que indecentia post baptismum perseuerat.

Secundo est incapax irregularitatis summus Pontifex, quia non subditur suis legibus quoad vim coercitiam. Vnde si de facto bigamus, aut illegitimus, vel homicida eligatur, esto eius electio peccaminosa esset, vtote de persona pro eo statu indigna, vt late Maiol. lib. 2. de irregularitat. cap. 4. a princ. quia tamen ea electio firma, & valida est ob vitandum schisma, & Ecclesie communi bono consulendum, Cap. licet. de electione, & cap. ubi periculum eodem tit. lib. 6. ideo post electionem tollitur ab illis irregularitas, quia iuris Pontifici legibus quoad vim coercitiam non est subiectus, vt bene aduertit Suar. disp. 40. sect. 7. num. 7.

Solum de Episcopo esse poterat nonnulla difficultas, an sub irregularitate iure lata aduersus quouiscunque fideles comprehendatur? Et dicendum est comprehenditur, quia nullo Textu excipitur. Nam in cap. quia periculum sum, de sentent. excommunicat. ca. in 6. a censura suspensionis, & interdicti excipitur Episcopus, ex qua exceptione colligitur sub aliis censuris, & comprehenditur, quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Vnde si Episcopus aliquem occideret, vel excommunicatione ligatus celebraret, irregularis foret, sicuti quilibet alius clericus. Vt notauit Suar. disp. 40. sect. 7. num. 6. Bonac. disp. 7. q. 1. p. 2. num. 8. Gaspar Hurtado difficut. 7. num. 25. tamen contra videatur sententia Maiol. lib. 4. de irreg. cap. 1. num. 7.

PUNCTUM III.

De causa, seu occasione propter quam contrahitur irregularitas.

- 1. Requiritur actus externus perfectus, & consummatus secundum proprietatem verborum legis.
- 2. Irregularitas proueniens ex delicto, requirit delictum graue.
- 3. Cum dubius sis, an imposita sit aliqua irregularitas, competentem diligentiam prestare debes.
- 4. Præmissa hac diligentia si dubius adhibes, plures censent te non debere irregularem reputare, quousque sententia iudicis adueniat.
- 5. Opussum alij affirmant.
- 6. Alij distinctione vtiuntur.
- 7. Discutitur questio, & resolutur in dubio iuris te non reputandum esse irregularem.
- 8. In dubio verò facti homicidij reputandum irregularem esse.
- 9. Extra casum homicidij etsi plures censent te esse irregularem, probabilis videtur oppositum.
- 10. Si satis fundamentis oppositis.

Nulla irregularitas contrahitur per solum actum internum. Hos enim actus suo dominus referuauit iudicio, ac proinde non possunt humanano condemnari. Vt traditur cap. si quando 15. q. 6. & multis comprobatur Sayrus lib. 6. cap. 1. num. 17. Neque obstat quod in aliquibus Bullis concessum fuerit priuilegium dispensandi in irregularitate mentali. Nam vt recte Couarru. Clement. si furiosus. 2. p. 8. 3. num. 4. Henric. lib. 1. de penit. cap. 14. Sayrus lib. 6. cap. 2. num. 20. Coninch. dub. 2. num. 11. Bonac. disp. 6. q. 1. p. 3. circa finem. Gaspar Hurtado difficut. 2. si aliquod priuilegium sub hac forma concessum inueniatur, intelligendum est de irregularitate omnino occulta, non purè mentali, vel intelligendum est concessum ad scrupulos sedandos, sed non ex necessitate.

Quocirca ad irregularitatem necessarium requiritur actum ob quem incurritur externum esse, imò & consummatum, & perfectum secundum proprietatem verborum Canonis irregularitatem indicentis, vt optime probat Couarru. Clement. si furiosus. 2. p. in princ. ca. 56. Et in discussu huius disputationis latius dicemus. Sufficit tamen actum esse externum, quamuis omnino occultum, & quod testibus probari non possit, vt colligitur Episcopis facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, & ex cap. vi. de temporib. ordinat. Cap. inquisitionis de accusationib. & ex cap. vlt. de temporib. ordinat. Cap. inquisitionis de accusationib. & cap. nisi cum priuilegio de renuenciat. ibi: Si tamen culpa lateret.

Ferd. de Castro, Sum. Mor. Pars VI.

& docent aduersus Castrum de lege penali, lib. 1. c. vit. c. mel. 3. Couarru. dicta Clement. si furiosus 2. p. 8. 3. n. 4. Nauarr. t. 27. num. 194. & 229. & 254. Suar. disp. 40. sect. 3. num. 21. Henric. lib. 1. cap. 3. num. 2. Sayrus lib. 6. cap. 2. num. 19. Auila 7. p. disp. 2. dub. 1. c. mel. 2. Coninch. disp. 18. dub. 2. num. 16. ratio est manifesta, quia delictum quantumcumque occultum sit iudicio Ecclesie subicitur, eique annexi potest aliqua pœna, seu impedimentum per legem, vt homicidio, alii que criminibus irregularitas ex iure canonico annexa est. Neque his obstat Textus in cap. vlt. de temporib. ordinat. vbi dicitur adulteros, periuros, & falsos testes posse ad sacros Ordines promoueri, eisque vt dum eorum crimen est occultum, quia ob hæc crimina non incurritur irregularitas, sed ob infamiam ex illis prouenientem, quæ infamia non adest dum crimina occulta sunt. At cum irregularitas ob ipsum delictum contrahitur, non indiget delicti publicatione.

Potò irregularitates prouenientes ex delicto omnes annectuntur delicto saltem ex obiecto, & materia graui. Sed an si ex circumstantia aliqua excusetur delictum à peccato mortali, eo ipso excusetur delinquens ab irregularitate; non est constans sententia. Nam Caietan. 2. 2. q. 64. art. 8. & Armilla, verbo irregularitas num. 14. negant, quia iam delictum culpabiliter commisit, cui irregularitas annexa est. Sed oppositum longè verius est, vt docuit Nauarr. cap. 25. num. 252. Suar. disp. 40. sect. 3. num. 27. Henric. lib. 1. cap. 3. num. 1. Coninch. disp. 37. dub. 2. num. 13. Vazq. 1. 2. disp. 158. c. 5. Sanch. lib. 9. disp. 32. num. 29. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 1. p. 1. num. 1. & alij apud ipsos. Etenim irregularitas est malum grauissimum, vtote priuatio Ordinis susceptione, illiusque vsus in perpetuum, & absque spe dispensationis. Ergo necessarium exigit culpam, vel defectum grauem, alias pœna contra grauitatem excederet, quod iniquum est. Quæ ratio probat non posse à Pontifice irregularitatem pœnalem alicui iudici ob venialem culpam. Quinimo non deluit Doctores, Panorm. in c. pastorali. 3. verum de appellationib. num. 15. Dominic. in cap. solet. de sentent. excommunicat. in 6. & in cap. is qui eodem tit. & lib. Felin. in cap. Rodolphus num. 43. de Rescriptis. Nauarr. in cap. accepta de restitut. spoliator. ad opposit. 7. num. 34. & in sum. cap. 27. num. 252. affirmantes ad quamlibet irregularitatem ex delicto prouenientem requiri donum, seu contemptum.

Sed est grauissima difficultas. An ob causam dubiam censendus sis irregularis; Ex duplici capite dubium prouenire potest. Primum cum dubius es, an in iure ob tale factum irregularitas imposita sit quod pubium vocatur dubium iuris. Secundum cum certus es tali facto irregularitatem annexam esse, dubitas autem, an illud commiseris. Quocumque autem dubio existente siue iuris, siue facti obligaris competentem diligentiam adhibere ad veritatem inuestigandam: interim tamen absque graui peccato nequis ea prestatere, quæ irregulari prohibentur, quia manifesto periculo te exponeres irregularitatis violandæ, vt optime aduertunt Suar. de censur. disp. 40. sect. 5. num. 12. Salas 1. 2. quasi. 22. tract. 10. disp. unica. sect. 18. num. 164. Thom. Sanch. lib. 1. in decalog. cap. 10. numero 37. Gaspar Hurtado de irregularit. difficut. 3. num. 10. Coninch. disp. 18. dub. 20. Et colligitur aperte ex cap. illud dominus 1. de clerico excommunic. ministr. vbi Episcopus dubitans de sua excommunicatione, & celebrans absque vlla inquisitione grauitè reprehenditur. Hanc doctrinam temperat Salas num. 269. nisi interim dum id dubium examinatur grauem parentis incommoditatem te irregularem reputando, vt quia præterit occasio ordinum suscipiendorum, beneficij, vel lucrì alterius comparandi, quia non videtur lex in casu dubio ita rigidè obligare, vt ob illius obseruationem tenebris graue damnum sustinere. Consentit Sanch. qui rectè aduertit non esse censendum graue damnum præterire occasionem ordinis suscipiendi.

Præmissa autem debita diligentia, si rationibus probabilibus ducatis irregularitatem tali facto annexam non esse, vel te non commisisse factum cui irregularitas ipso iure annectitur, optime potes te liberum, & immunem ab irregularitate reputare; quia prudenter te genis opinioni probabiliter adhaerendo, neque in ea probabilitate æquum videbatur te tam graui pœnæ subicere, vt bene aduertit Gaspar Hurtado de irregularit. difficut. 3. num. 10. Quare difficultas eo pertinet, an sit post debitam diligentiam dubius hæreas, neque valeas iudicium probabile efformare possum non esse irregularitatem tali facto, vel te non commisisse factum, cui ex iure irregularitas annectitur (quod raro contingit) te reputare debeas irregularem? Qua in re varie sunt sententiæ. Prima affirmat in hoc dubio siue iuris, siue facti neminem se reputare debere irregularem, quousque sententia iudicis accedat. Sic docuit Henric. lib. 14. de irregul. cap. 3. m. 3. & cap. 14. num. 3. & cap. 15. num. 3. Et probabile requirit Couarru. Clement. si furiosus. 2. p. 8. 2. num. 5. vbi inquit in foro conscientie consulendum esse abstinere à diuinis, & se irregularem existimare, quasi indicans esse de consilio, non de præcepto. Et Hostrius. de homicidij. §. quæ pœna, inquit: Si multi percussant aliquem, & ignoretur quis eorum cuius lethalis

Re 3 inflixerit.